

Latvijas Universitāte
LU emer.prof., Dr.fiz.,
A N D R I S B R O K S
+371 26 567 120
andris.broks@lu.lv
<http://blgi.lu.lv/broks/>

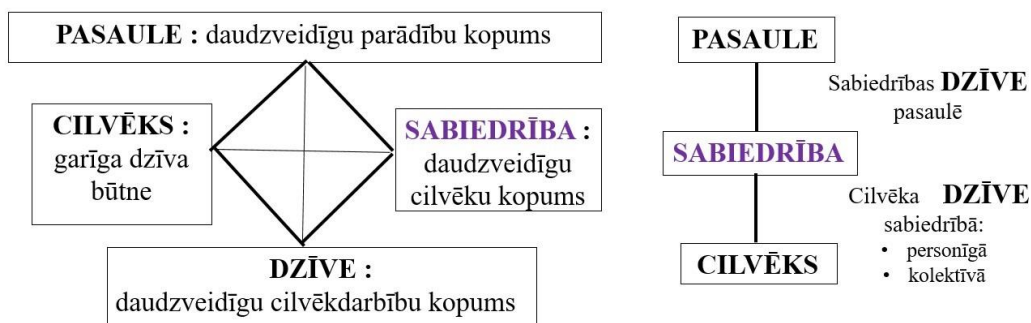
LU izvēles studiju kurss / SDSK1034 /

DOMĀŠANAS SISTEMOLOĢIJA 2016-2017. studiju gads (2.sem.)

1.DAĻA

Sistēmiski padomāsim Lielās Domas – “Pasaule”, “Cilvēks”, “Dzīve”, “Sabiedrība”

Cilvēces Lielo Domu kvadrāts – kopsaistītu vispārīgo domu veidota SISTĒMA

S I S T Ē M A – kopsaistītu daļu veidots VESELUMS,
kas pastāv horizontālā un vertikālā (hierarhiskā) kopsaistībā ar citiem veselumiem,
ikvienam veselumam kā sistēmai raksturojoties savu iekšējo un ārējo vidi

Raksturojot sistēmu “Cilvēces Lielo Domu kvadrāts”, Lielas Domas kā lietīšķās sistēmas “Pasaule”, “Sabiedrība” un “Cilvēks” atrodas vertikālā (pakārtotā) kopsaistībā. Lielā Doma “Dzīve” savukārt raksturo šo kopsaistību procesuālajā skatījumā un redzējumā.

SABIEDRĪBA – daudzveidīgu cilvēku kopums – SISTĒMA

SABIEDRĪBA kā sistēma – veselums, kura iekšējo vidi veido kopsaistītas sabiedrības daļas citu veselumu veidotajā ārējā vidē

SABIEDRĪBA kā sistēma - ikviena sistēma raksturojas ar **uzbūvi un mainību** - kopsaistībā pastāvošām šo uzbūvi un mainību raksturojošām apakšsistēmām

SABIEDRĪBA mainībā - sabiedrības **DZĪVE** ir daudzveidīgu cilvēku īstenotās daudzveidīgu cilvēkdarbību kopums – procesuālā sistēma, kuru raksturo īpaši sarežģīta hierarhiska struktūra

SABIEDRĪBA kā SISTĒMA

SABIEDRĪBAS apzinātā **DZĪVE**

kā daudzveidīgu cilvēku kopsaistībā īstenotās **apzinātās cilvēkdarbības** visos sabiedrības hierarhiskās struktūras līmeņos var tikt raksturota ar universālu struktūru – dzīves fraktāli «**Izziņa – Apdoma – Rīcība**»

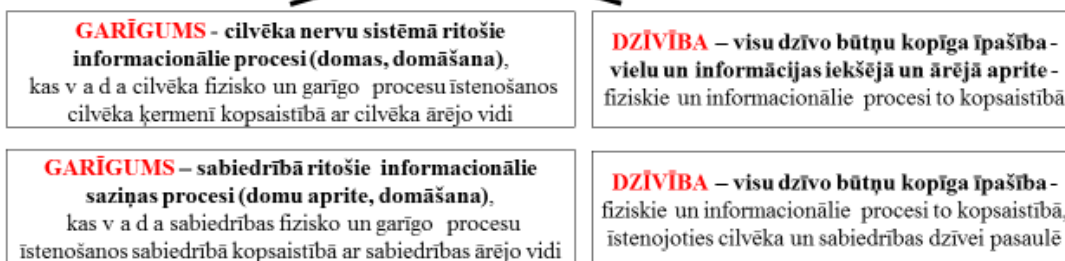

Sabiedrība ir īpaši sarežģīta sistēma – jo to veidojošās sistēmas daļas ir cilvēki - visaugstāk attīstītās materiālās pasaules dzīvās būtnes

Ikviens Cilvēks kā garīga dzīva būtne dzīvo cilvēkvidē – Sabiedrībā, Sabiedrība dzīvo Pasaulē, kas ir Visuma cilvēku apzinātā daļa

CILVĒKS sabiedrībā, **SABIEDRĪBA** pasaulē

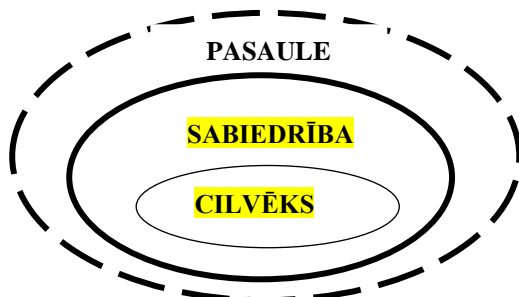
CILVĒKS – garīga dzīva būtne kā SISTĒMA

SABIEDRĪBA – daudzveidīgu cilvēku kopums kā SISTĒMA

CILVĒKS, SABIEDRĪBA – veselais, veselums, vesels - VESELĪBA

Cilvēks, sabiedrība kā miesa un gars - **cilvēka, sabiedrības fiziskā un garīgā veselība**

Ikviens Cilvēks ir pilnvērtīgs cilvēks tikai Sabiedrībā, jo tikai kopsaistībā ar citiem cilvēkiem rodas un attīstās ikviena cilvēka garīgās un fiziskās īpašības.

CILVĒKS sabiedrībā, SABIEDRĪBA pasaulē

Cilvēka un Sabiedrības apzinātā - apziņas vadītā dzīve pasaulē

Cilvēku garīgums nosaka Sabiedrības garīgumu un otrādi!

CILVĒKDARBĪBAS – cilvēka un sabiedrības dzīves vajadzību apmierināšanas process

Sabiedrības dzīve kā veselums – sistēma:
daudzveidīgu cilvēkdarbību kopsaistīta īstenošana,
lai apmierinātu cilvēku personīgās un sabiedriskās vajadzības

VAJADZĪBAS: cilvēku personīgās
un sabiedriskās - garīgās un fiziskās

LĪDZEKĻI:

* finansu līdzekļi (nauda)	* materiālie līdzekļi (manta, tehnika)
* ziņas jeb informācija	* cilvēki (garīgais un fiziskais spēks, enerģija)
* telpa	* laiks

Sabiedrības kā sistēmas pamatīpašības - uzbūve un mainība

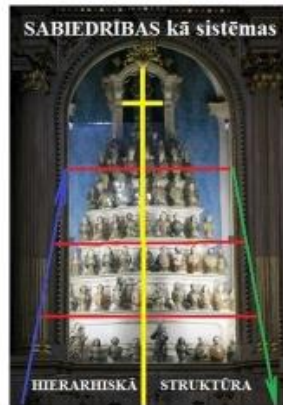
raksturojas ar **daudzveidību** un sabiedrības fiziskās un garīgās dzīves **sakarotību – sistēmiskumu.**

Cilvēku un Sabiedrības dzīves satura un formu DAUDZVEIDĪBA

Ikvienas sistēmas SATURS (sastāvs) raksturo sistēmas iekšējo vidi veidojošās daļas.

Ikvienas sistēmas FORMA raksturo sistēmas struktūras sastāvdaļu sakārtotību.

Jēdzieni SATURS un FORMA ir pamatā sistēmu DAUDZVEIDĪBAS izpratnei: sistēmu daudzveidību nosaka sistēmu satura un formas daudzveidība.

Tad nu, lūk, sistēmu teorija ir teorija par sistēmu iekšējās vides sakārtotības vispārīgajām formām.

Daudzveidīgi cilvēki, dzīvojot savā daudzveidīgajā ārējā vidē savu daudzveidīgo personīgo un daudzveidīgo sabiedrisko dzīvi, īsteno daudzveidīgu gadījumrakstura dzīvi.

Lai arī cilvēka un sabiedrības dzīve pasaulē ir stohastiska jeb varbūtiska jeb gadījuma rakstura procesu sistēma, taču **daudzos gadījumos ir iespējams atrast noteiktas procesu likumsakarības.**

DOMĀŠANAS SISTEMOLOĢIJA - ceļvedis orientācijai daudzveidīgajā cilvēku un sabiedrības dzīvē mūsdienu pasaulē

Saprātīgais cilvēks un saprātīga sabiedrība izmanto šīs likumsakarības savas dzīves apzinātai virzībai.

Individuālais un kolektīvais mūsdienu cilvēku dzīvē

Sabiedrības/cilvēku dzīves ceļš «Pagātne –Nākotne»

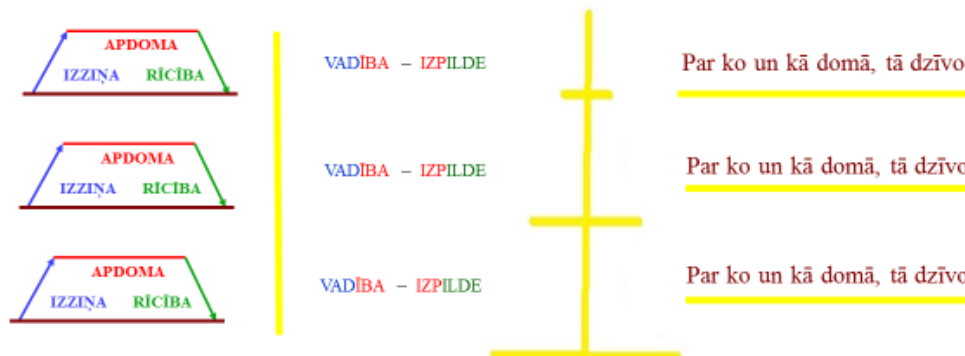
Demokrātija nav visatļautība –

brīvība bez atbildības vadītājiem, tiesības bez pienākumiem izpildītājiem

Sabiedrības augstākajos slāņos parasti atrodas sabiedrības dzīvi nosakošie – valdošie, vadošie cilvēki. Taču **nejauksim valdniekus/vadītājus ar varenajiem cilvēkiem, kuriem pieder sabiedrības dzīvei nepieciešamie garīgie un fiziskie līdzekļi!**

SABIEDRĪBAS dzīves HIERARHIJA - sistēmas uzbūves un mainības trīs līmeņu struktūra –

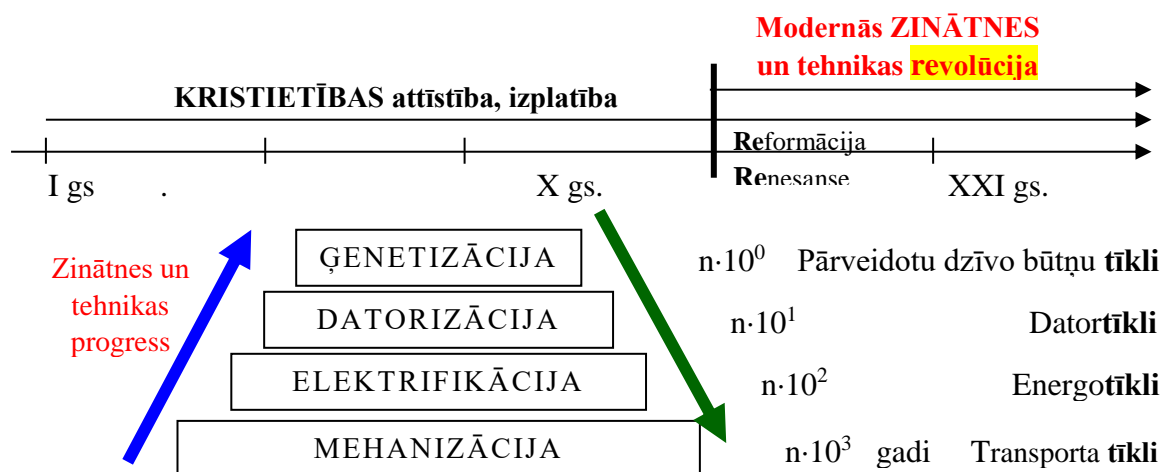
Dzīves līmeņi: vertikālā un horizontālā domāšana un dzīvošana
augstā – vidējā – zemā līmenī

APZINĀTO - mērķtiecīgo cilvēka un sabiedrības DARBĪBU STRUKTŪRA

Rietumu sabiedrības kultūras un civilizācijas attīstība

Zinātnes straujā progresa un tā rezultātu plašās izmantošanas rezultātā cilvēces dzīvesvide kļūst arvien mākslīgāka jeb tehniskāka, kamēr dabasvide jau prasa īpašu aprūpi un aizsardzību pret cilvēku saimnieciskajām darbībām. **Strauji veidojas mākslīgajai dzīvesvidei jeb tehnovidei atbilstošs **t e h n o c i l v ē k s**.**

Nākamā klātienē tikšanās – s e m i n ā r s .

Pēc nedēļas, **4.aprīlī** mūs gaida īsi ziņojumi par izglītojošajā zinātniskajā pētījumā jau paveikto, noskaidrojot katram savu atbildi uz jautājumu « **kas tāda sistēmiskā domāšana ?** » Lai seminārs noritētu un saturīgi, ir lūgums visiem studentiem vismaz nākamās svētdienas vakarā atsūtīt elektroniski sava pētījuma pārskata Ievada uzmetumu, kā arī neskaidros jautājumus.

Seminārs ievada pētījuma pārskata pirmās puses (ievada, 1. un 2.daļas) izstrādes noslēguma posmu. Tā noslēgumā līdz svētdienai, **23.aprīlim (ieskaitot)** kursa docētājam elektroniski andris.broks@lu.lv tiek iesniegta izglītojošā zinātniskā pētījuma “**Sistēmiskā domāšana**” pārskata pirmā puse (apjomā līdz 6-7 lpp., neskaitot pievienotos zīmējums (shēmas - domu kartes, kā arī izmantoto informācijas avotu sarakstu).

18.aprīlī būs kursa desmitā jeb **sarkanā lekcija** - kopsavilkums par sistēmu teoriju kā vispārīgo domāšanas sistēmiskuma jeb sistēmiskās domāšanas teoriju.

25. aprīlī uzsāksim kursa 3.daļā īstenojamo nolaišanos no vispārīgajām teorijas atziņām konkrētajā dzīves praksē. Proti, apzināsim dažas konkrēti izvēlētas cilvēka un sabiedrības dzīves parādības tām atbilstošo nozaru sistemoloģiju skatījumā un redzējumā.

